

Bise

om

Linefiskeriet i Lofoten 1772.

Efter et gammelt Haandskrift

affrevet af

Augustinus Joh. Sellevold.

Bergen, 1867.

S. D. Beyers Bogtrykkeri.

V box 23:661

MeL. Min elskelig Tilhorer.

1. **Af!** alt for flotte Tider I Verden vi nu har, Den Tid, som vi nu flider, Jeg siger aabenbar, Er slet forvirrede; Enhver fornuftig Bonde Det mærke kan og se.

2. De, som i Norden leve, De har et fattigt Land, De maa for Brødet sveve Paa Sø og saltet Vand; Der er ei anden Vej, Skal de sit Liv opholde, Thi Landet siger Nei.

3. Der er ei Skov, ei Lunde, Ei Tømmerhugst og mer, Hvoraf man næres kunde, Som andre Steder sker; Nei aldrig mindste Ting Af saadant er at finde Det hele Land omkring.

4. Vil man sin Jord opbryde Og Bløining tage paa, Da Kulden dem forbyde Om Vaaren til at saa; Saa kort er Sommers Tid, At om Sankt Olavs Dage Da falder Sneen hvid.

5. Om Sneen sig ei lægger Endnu paa nogen Stund, Sneblandet Vand dog regner Paa den isprængte Grund, Saa Jordens Grøde kan Ei nogen Fremgang finde Udi Vofotens Land.

6. Har Gud det saa tillavet, Det Land for Sæd er fri, Saa har han dog begavet Dets Land med Fiskeri Til dets Nødtørftighed; Hvorfor man nu omstunder Sker tusindfold Fortræd.

7. Det maa dog nok fortrydes Og være til Fortræd, At Havet skal forbydes, Som aldrig før er skeet! I mange Hundred Aar Har saadant aldrig hændet, Det ser man skrevet staar.

8. Her Hunger blir og Sammer For hver Indbyggers Mund, Derfom Guds Spisefammer, Den dybe Havets Grund,

Skal dem nu tages fra; Hvor vil det sig da skiffe? Hvor staar vel Landet da?

9. Det Nar, som da man tegnet, Var Syttenhundrede Og To til Sytti regned, Man ynksom fik at se, En stor Elendighed, Som i Vosotens Grændser, Sig monne da bete.

10. Man klagede med Møde, Som og bevises kan At Folk af Hunger døde Udi Vosotens Land; Der spørges om den Rød, At hos de Fleste fandtes Ei mindste Smule Brød.

11. Sig frem: Hvoraf blev Røden, At saadan Hunger kom? Det blev dog jo forbøden Det Fiske-Nedslab, som Der skulle fiskes med Sit Liv at underholde, Deraf er saadant skeet.

12. Der er ei Guld, ei Penge, Ei Middel eller Gods, Ei Frugt af Ager, Enge, Men Landets Pragt og Ros Er Fisk af Havets Grund; Naar Gud sin Haand oplader, Saa mættes hver en Mund.

13. Naar andre Lande sanker Af Grøde Huse fuld, Paa Nordlands-Havets Baner I Vinterfrost og Kuld, I Uveir, Storm og Slud Den arme Nordlands Bonde Maa stedse holde ud.

14. Af Havet med stor Møie Han fløbe maa sit Brød, Og ofte for sit Liv Ser han den visse Død. Ja det sker alt for tidt, For Næringen at søge, Bli'r Mange Livet kvit.

15. Saa er det aabenbarlig, At Havet Næring er; Uveir er meget farlig For Jordens Dyrkning der; Slaar Vintertiden fra, Strax Hunger bli'r i Landet, Hvor kan man hjælpes da?

16. Hvad Næringstid belanger, Da er det Uger Ti; Hvis det saaledes ganger, Uveiret falder i, Saa knap er Næringen, Og Fisken gaar fra Landet, Hvo henter den igjen?

17. Skjønt Folket, for at reddes Fra sli'g Elendighed, Samdrægtig selv tilstedes Paa Havets Grunde ned Lod sætte Vinerne, Da saa man der paafulgte, En stor Modsigelse.

18. De persiske Legater Fra østre Verdens Kant En Tale sammen fatter Af mere Løgn end Sandt; De har en Sag fremført For Almuen i Landet, Og Folket blev oprørt.

19. Om denne Sag man skriver Af al Formue og Magt, For det skal Sandhed blive, Hvad Perserne har sagt, At Rinebruget er Til Fiskeriets Stade, Derpaa de Vidne bær.

20. Nu skal den Sag indstevnes For alle Fiskende; Nu Rinebruget hevnes For dets Fortsættelse. Nu mener Mange saa: At Knapper udi Kisten Er her nu til at faa.

21. Befalinger udginge: Som sandt bevises kan, At stevnet blev til Thinge Det hele Helgeland Med Saltens Fogderi, Samt Senjen, Besteraalen, Vosoten blev ei fri.

22. Til Vangen at forhøres Om Rinerens Anfang; Nu skal der Eder gjøres, Hvad talet blev den Gang, Da Riner blev fat ned, Og hvad man taled hjemme, Førend man drog afsted.

23. De Børn, som man maa lære Gudnu paa Fadervor, De skal nu frem at sværge For det forleden Nar; Hvad deres Husbond har Om Rinebruget talet, Det skal de gjøre klart.

24. Bedagede Matroner, Ja gamle Kjerlinger, Samt mange andre Koner, Som bor ved Fiskevær, Skal staa for Thingebord, Og sige hvad de mindes Om Sømandsbrug og Ord.

25. Sli'gt ei af Kongen bydes, Som Landet har i Vold; Det maa dog nok fortrydes; Det er kun idel Fjøl Og sammenspunden Svig, At samle Guld i Kommen Og leve kræselig.

26. Nu Baad og Seil optegnes Med al Tilhøringen; Nu Fiskens Tal opregnes Og føres net i Pen; Hvor mange Hundrede har I paa Riner fanget? Gjør ret Beskæftelse!

27. Den Baad, hvorpaa I ro'de, Hvor gammel er vel den, Og Seilet derpaa stode? Var I vel mange Mænd? Var Eders Sønnen med? Naar I herpaa har svaret, Saa kom og gjør Jers Ed!

28. Hvormange Fiske kunde I faa den første Nat At drage op fra Bunde, Da Liner blev udsat? Hvem instrueret Jer Til Linebrug at føre? Sig frem om Rogen er!

29. Og om det Linevæsen Udspørgetes Alting ret; Hvor var nu Valberg-Flesen, Da Liner blev udsat? Det var Amtmands Befal: Fra Flesen til Anklaken Ei Liner bruges skal.

30. Hvormange Eder sværes I dette syndig Aar! Hvor mange Vidner kræves, Som man ei selv forstaar! Endel af megen Frygt For Dyrighedens Brede Staar ganske som forrykt.

31. Der de nu Ingen sige, Som bleve Obersts-Mand, Saa vil de det saa bringe, At Folk det hele Land Skal ganske plyndres ud, Og skriver det at være Vor Konges høie Bud.

32. Nei nu den fromme Herre Barmhjertig sig mon te Og større Omhu bære For Underfaatterne; Han ei tilstæde vil Sit Land og Folkets Skade, Det tror vi hannem til.

33. Vor Konge Gud bevare Og naadig til ham se, Hvis han os vil forsvare For sli'g' Rebellere, Som findes her i Land, Og Brød af Munden river Paa den søfarend' Mand.

34. Det Land maa da beskrives, Og det aleneste Om der Forlov skal gives, At mange Herstere Skal herske som de vil, Da bliver Landet øde; Det bli'r ei længe til.

35. Gid de, som Bonden plage, Var i hans Liberi, De andet fik at smage End Vin med Sukker i; De søde Retter blev Maaffe med Salt beblandet, Som ind af Havet drev.

36. Nu Havet blev forbøden I bedste Næringstid; Nu er hver Mand i Nøden Skjont alt sit Slæb og Slid; Nu Nærestanden arm, Maaffe de andre finder Snart Hunger i sin Tarm?

37. Dog ved man vel at trække Den stakkels Bonde til, Og Hænderne udstrække Saa ofte som man vil. Hvor skal da Bonden hen, Naar Havet fra ham tages? Han Intet har igjen.

38. I denne Sag og Tviste Gid Kongen, Christian,

Vort Lands Mishandling vidste Og saa enhver hans Stand, Da blev der anden Stik, Maaffe der fandtes meget, Som en Forandring fik.

39. Naar Dyrighedens Naade Engang skal dømmes, nu, Saa vil jeg dennem raade: Kom Josafat i Hu. I dømmes Mennefsken, Men I skal derfor svare For Gud i Himmelen!

40. Nu Dommen gif saa stille, At Ingen viste det; De dømt, som de vilde, Foruden Skjel og Ret; Nu, tænkte Høgens List, Han i sin Klo har fanget Den arme Synder vist.

41. Nu denne Dom forkynder Den Straf, der følger paa; De Dømt man tilskynder Strax at udgive maa Nu hvad de dømt blev i; Dog skede det med Somme, Men Mange slap forbi.

42. Vil man de Penge tegne Og tale uden Svig Og Summen sammenregne, Hvad den beløber sig, Da faar man vist at se To Hundrede Rigsdaler, Ja til To Tusinde.

43. Saadan er Nordens Handel, Saadan er Bondens Naar, Saadan er deres Vandel, Som Retten forestaar; Saa Bonden ikke har I alle sine Sager Det ringeste Forsvar.

44. Skal Rogen vorde straffet Af Dyrighedens Magt, Saa bør de Mænd fremstafes, Som Sagen har opvakt; Og siden alle de, Som har paa Havet snappet Af Fisk og Linerne.

45. Har man al Dufstab øvet, Som en Misgjernings Mand; Har man fra Næsten røvet Hans Gods paa Sø og Land, Det tales intet om; Men har man Line brugt, O, streng bli'r da hans Dom!

46. Naar Nilens Flod ei giver Sit middelbare Vand, En Hunger stor da bliver I alt Ægyptens Land. Naar Nordlands Bonden ei Af Havet sig faar nære, Da gaar han Hungers Dei.

47. Vi har en Envolds Herre, Vi lyde bør hans Bud;

I Nordland findes flere, Som gi'r Befaling ud; Der mange Konger er, Som Myndighed har taget Fra ham, som Kronen bær.

48. Vor Konge ønskes Naade, Lyksalighed og Ro, Saa vi til Gavn og Baade Kan trygt i Landet bo, Hans hele Hus og Slægt Vi stedse anbefaler I Herrens Varetægt.

49. Vor Øvrighed, o Herre, Giv dem din Lands Bistand, Den rette Vej at lære For dem i Norges Land, Og ei forhindre det, Som Landets Vel kan fremme, Men bruge Skjel og Ret.

50. Jeg ønsker Allesammen, I høi og ringe Stand, Maa bo i Fred og Gammen, Som bedst os tjene kan, Under Guds Varetægt. Jeg tror, jeg ei har talet Mod nogen Mands Respekt.

51. I Helsingør, i Staden, Der fører jeg min Pragt; Jeg bor der midt paa Gaden, Hvor ingen Sten er lagt; Min Hoflig, Plads og Rum For alle er tilstæde, Naar Maa-
nen skifter om.

52. Lad Fiskeri floreres I Nordens kolde Land, Lad Fiskens Tal formeres For Fisker-Bondens Stand! Jeg slutter nu hermed: Gud und det ganske Rige Paa Sø og Landet Fred.

Anmærkning af Udgiveren.

Viner var i ældre Tider ikke i Brug her i Landet. Da man begyndte at bruge dette Fiske-Nedskab, blev der foregivet, at det var skadeligt for Fiskeriet. Mange var der dog, som tog sig for at bruge dem, hvilket vakte store Ubehageligheder. Vinernes Brug blev for en Tid forbudt. Endelig blev det tilladt at bruge dem paa ethvert Sted, ogsaa i Vosoten. Den af Wisens anonyme Forfatter i Vers 29 omtalte „Amtmands Befal," sigter formentlig til de til forskjellige Tider udkomne Amtmands Beslutninger Vinesfiskeriet vedkommende.